

Alvin Thomson

IV

MATHIAS THOMSEN

9. oktober 1896 – 3. juli 1976

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 12. maj 1976

Af **Karl Georg Wingstrand**

Mathias Thomsen blev født i København den 9.10.1896. Faderen, Thomas Thomsen, var købmand, men døde af blindtarmsbetændelse, da sønnen Mathias kun var 12 år gammel. Det blev derfor moderen, Sine Thomsen f. Madsen, som alene måtte tage sig af familiens økonomi og sin tre sønners opdragelse.

Sønnen Mathias blev student fra Øster Borgerdyd Gymnasium 1915. Han var allerede i gymnasietiden interesseret i naturhistorie og havde sågar sit eget mikroskop til hjemmebrug. At hans interesse for zoologien var kommet ud over begynderstadiet ses deraf at han allerede på dette tidspunkt anskaffede dele af Danmarks Fauna.

Umiddelbart efter studentereksamen begyndte Mathias Thomsen at studere naturhistorie ved Københavns universitet. Det ser ikke ud til at de daværende lærere i Zoologi, H. Jungersen (til 1917) og Ad. S. Jensen (fra 1917), har gjort særlig stærkt indtryk på ham. Derimod ville han gerne have fortsat med fysiologi hos August Krogh, et ønske som dog aldrig blev realiseret. Afgørende for hans fremtid var hans kontakt med J. E. V. Boas, den gang professor på Landbohøjskolen, hvis forelæsninger han frivilligt gik til ved siden af sine normale studier ved universitetet. Han lærte ved disse lejligheder også Boas personlig at kende, og det er tydeligt at han blev meget fascineret af denne betydelige zoologs videnskabelige kapacitet og fremragende undervisning. Venerationen for Boas holdt sig gennem årene. Så sent som i 1967, i afskedsforelæsningen ved Landbohøjskolen, udtalte Mathias Thomsen: »Mange gamle elever mindes endnu Boas' undervisning med glæde,« og: »Han hørte til de mennesker, som man betragter det som en oplevelse at have kendt.«

Allerede i 1920 – efter 4½ års studium – erhvervede Mathias Thomsen magistergraden i naturhistorie, og samme år blev han udnævnt til lektor i zoologi ved Landbohøjskolen. Lektoratet hos Boas var nyoprettet, egentlig med henblik på besættelse med entomologen, juristen I. C. Nielsen. Denne døde imidlertid i 1918 og Boas henvendte sig derfor til den unge lovende Mathias Thomsen, som på dette tidspunkt allerede havde publiceret nogle udmærkede oversigtsartikler om bladlus og myrer. Samtidig med lektoratet fik Mathias Thomsen også en stilling som videnskabelig assistent hos Sophie Rostrup ved Statens Plante-pathologiske Laboratorium i Lyngby.

Ved Boas' pensionering i 1927 havde Mathias Thomsen lige forsvaret sin doktorafhandling om forplantningsforholdene hos mellus og skjoldlus. Han var eneansøger til professoratet og blev sin læremesters efterfølger som professor i zoologi ved Landbohøjskolen, en stilling som han beholdt igennem 40 år til 1967, da han blev pensioneret. I forbindelse med pensioneringen fik han tilbudt en arbejdsplads på Institut for almen zoologi ved Universitetet, hvor han og hans kone kunne fortsætte deres forskning som instituttets medarbejdere. Det blev dog ikke som han selv og hans venner havde håbet på. Efter kun tre år på den ny arbejdsplads begyndte hans helbred at svigte på en afgørende måde, og til trods for behandling og enkelte opgangsperioder forværredes sygdommen og førte til hans død den 3.7.1976.

Den 15.4.1930 blev Mathias Thomsen gift med Ellen Thomsen, f. Nielsen, der var zoolog af uddannelse og blev dr. phil. i 1942. Da de to ægtefæller sidst i 1930'erne blev interesseret i insektendokrinologi, blev der etableret et samarbejde, hvor Mathias fortrinsvis tog sig af hormontesternes morfologi, mens Ellen Thomsen arbejdede mere eksperimentelt. Dette samarbejde resulterede i en lang række afhandlinger af hver især og i fællesskab.

Under de mange år på Landbohøjskolen ydede Mathias Thomsen en helt fantastisk arbejdsindsats. I den første professorperiode, fra 1927 til 1936, dækkede han hele undervisningen i zoologi, både den Boas havde haft og den han selv havde haft som lektor. Det var sparetider, og lektoratet måtte holdes ubesat af økonomiske grunde. Først i 1936 blev lektoratet besat med hans ven og studiekammerat Prosper Bovien, der tog sig af dele af den anvendte zoologi. Senere fik Mathias Thomsen yderligere aflastning ved H. Lemche, Br. Bejer Petersen og N. Haarløv.

Der kan ikke være tvivl om at Mathias Thomsen i mange år drev

en dødsensfarlig rovdrift på sine kræfter i sine bestræbelser for at honorere alle de krav, han følte at hans stilling som professor ved Landbohøjskolen stillede til ham. Forholdene taget i betragtning kan man godt forstå at han i sin tidlige professortid ikke var afvisende overfor tanken at flytte over til Universitetet, hvis der kom en passende lejlighed. En sådan kom dog først i maj 1947, da Universitetets rektor officielt forespurgte om han ville modtage en kaldelse til et professorat i almindelig zoologi, der var oprettet efter professor C. M. Steenbergs død. Mathias Thomsen ventede en måned med svaret, som var negativt. Om grunden til hans stillingtagen kan man kun gætte, men det endte således med at han – som i talrige andre situationer – blev sin gerning tro.

At Mathias Thomsen ved siden af det omfattende pligtarbejde magtede at yde en stor og betydningsfuld videnskabelig indsats er et faktum, der vidner om hans ukuelige forskningstrang. Det skal dog nævnes at mange projekter ikke havde kunnet gennemføres, hvis ikke Carlsbergfondet havde trådt til med betydelige bevillinger helt fra 1929 til 1976 og derved lettet undersøgelsesernes tekniske udførelse.

Mathias Thomsen var allerede i studietiden entomolog, og insekter er også hans materiale i så godt som alle hans videnskabelige afhandlinger. Allerede i studietiden fik han publiceret oversigtsartikler bygget på litteratur om forskellige entomologiske emner. »Om bladlusenes forplantning« fra 1918 er således en velskrevet sammenfatning af datidens viden om bladlusenes livscyklus og komplicerede generationsskifte. Disse populære artikler, der givetvis var skrevet i informationsøjemed, kom samtidig til at blive en slags forarbejde til doktorafhandlingen, »Studien über die Parthenogenese bei einigen Cocciden und Aleurodiden«, der forsvarede i 1927.

Doktorafhandlingen handler om mellus og skjoldlus, der med hensyn til forplantning og kromosomforhold var langt dårligere kendt end de beslægtede bladlus. Indenfor skjoldlusene (Coccidae) koncentreredes undersøgelserne om to arter af slægten *Lecanium*, og det blev påvist at der indenfor begge arter findes såvel en obligat parthenogenetisk som en parthenogenetisk-bisexuel race. Indenfor den parthenogenetiske race, der således kun består af hunner, dannes æggene uden reduktionsdeling, og de dyr, der kommer ud af æggene, er diploide som deres mødre.

Indenfor den parthenogenetisk-bisexuelle race findes der enkelte hanner i populationen. Det vistes at reduktionsdelingen såvel hos hanner som hunner er normal, således at æg og spermier er haploide. Ubefrug-

tede æg udvikler sig parthenogenetisk, idet ægcellen forbinder sig med det først dannede pollegeme, således at ægget bliver diploidt og udvikler sig til en hun. Hvis ægget befrugtes af et spermie bliver resultatet i halvdelen af tilfældene en diploid han, i halvdelen af tilfældene en diploid hun. Cytologisk kunne det vises, at der ved reduktionsdelingen hos hannen dannes to strukturelt forskellige kromosomsæt, der rimeligvis svarer til de hankønsbestemmende og hunkønsbestemmende spermatozoer.

Hos mellusene (*Aleurodidae*) er forholdene ret anderledes. En race af arten *Trialeurodes vaporariorum* består udelukkende af hunner, der producerer haploide æg efter normal reduktionsdeling. Når ægget derefter udvikler sig uden befrugtning, genoprettes det diploide kromosomtallet ved den første deling, idet delingen af kromosomerne ikke følges af en kerne- og plasma-delning. Hos arten *Aleurodes patella* består populationen af haploide hanner og diploide hunner, der begge producerer haploide kønsceller. Hvis æggene befrugtes, fremkommer udelukkende diploide hunner, hvis ikke, fremkommer udelukkende haploide hanner. Denne sidste form for kønsbestemmelse, hvor haploide dyr er hanner, var dengang allerede kendt hos bier.

Afhandlingen blev meget rost af de to opponenter, professor W. Johannsen og docent R. H. Stamm, og blev anset som et meget avanceret og moderne arbejde både med hensyn til problemstilling og metodik. Man må huske at den blev skrevet i en tid, hvor kromosomernes rolle og kønsbestemmelsen var under hidsig debat. Endog den belæste og kyndige Boas var ret skeptisk i sin holdning til disse problemer. Mathias Thomsen siger selv at han med sine mange og kritisk underbyggede eksempler ville præsentere en »prøvesten for de gængse anskuelser« herom. Nu 50 år senere må man indrømme at det lykkedes ham ualmindelig godt, og at hans afhandling bidrog til en stabilisering af opfattelserne på området.

Som professor ved Landbohøjskolen var Mathias Thomsen i de første 10 år ene ansvarlig for undervisningen i anvendt zoologi. Når han i denne periode mest beskæftigede sig med emner som havde praktisk tilknytning, var det vel derfor delvis et udtryk for loyalitet og pligttroskab overfor hans opgave, og et ønske om at føre Landbohøjskolens stolte traditioner på dette område videre. Men han var utvivlsomt allerede fra begyndelsen betydeligt interesseret i skadedyrsproblemerne. Man kan se denne interesse allerede i hans publikationer om bladlus fra studietiden. I perioden fra 1927 til 1940 publicerede han en lang

række afhandlinger om nye skadedyrs optræden i landet, deres skadegørelse, biologi og bekæmpelse. I denne forbindelse blev der også lavet mange fine originalagttagelser over dyrenes bygning, forplantning og øvrige biologi. Bedst kendt er nok de af Mathias Thomsen ledede flueundersøgelser. De startedes i 1934 på opfordring af Dr. Thorvald Madsen, den gang direktør for Statens Seruminstitut og præsident for Folkeforbundets hygiejneorganisation. Formålet var at bekæmpe flueplagen. Thomsen var tøvende, fordi han ikke ventede sig ret meget nyt hverken på det praktiske eller grundvidenskabelige område af sådan en undersøgelse, men han påtog sig dog loyalt opgaven. Nu regnes disse undersøgelser for nærmest klassiske indenfor økologien, idet fluelarvernes levevis i møddingerne, deres afhængighed af substrat, fugtighed og temperatur, blev analyseret på langt mere grundig og kritisk måde end man dengang var vant til. På grundlag af disse resultater kunne Mathias Thomsen og hans medarbejdere anbefale en virkelig effektiv metode til begrænsning af flueproduktionen i møddingerne: ved at dække disse med papirsække. Metoden kan måske blive aktuel igen, fordi flere af de hidtil brugte insekticider er blevet ret ineffektive og visse af dem har vist sig at være farlige for dyr og mennesker.

På den praktiske entomologis område var Mathias Thomsen også aktiv som lærebogsforfatter: Sammen med Sophie Røstrup udgav han 4. udgave af S. Røstrups »Vort landbrugs skadedyr« (1928, tysk udgave 1931), og sammen med P. Bovien publicerede han »Haveplanternes skadedyr og deres bekæmpelse« (1933 og flere senere udgaver).

Omtrent 1940 skiftede Mathias Thomsen ret pludseligt til et andet arbejdsfelt, insektendokrinologien. Det direkte incitament hertil kom vist nok fra Dr. V. B. Wigglesworth, dengang lektor ved London School of Hygiene and Tropical Medicine, hos hvem Ellen og Mathias Thomsen arbejdede i april til juni 1939. I disse år etableredes også kontakten med professor Bertil Hanström i Lund, som også var invertebrat-endokrinolog. Den sidste kontakt udviklede sig til et personligt venskab som »føltes« på lang afstand når de to fagfæller mødte hinanden.

Det første arbejde på det endokrinologiske område var experimentelt: »Effect of corpus cardiacum and other insect organs on the colour change of the shrimp, *Leander adspersus*« (1943). Forhistorien hertil var følgende. Hanström havde i årene før vist at rejer (*Leander*) bliver røde, hvis man klipper øjestilkene af, og at de igen bliver blege, hvis et ekstrakt af øjestilkene injiceres i dyret. Det pågældende hormon

kommer fra den såkaldte sinuskirtel i øjestilken. Nu fandt Hanström (1936 og senere) at ekstrakter fra insekthoveder også virkede kontraherende på rejernes kromatoforer. Han mente derfor at insekthovedet indeholdt et hormon som var identisk eller beslægtet med sinuskirtelhormonet hos krebsdyr. Insekterne har ingen sinuskirtel, så det pågældende hormons produktionssted i insekthovedet var ukendt. Mathias Thomsen påtog sig nu, efter aftale med Hanström, som sin opgave at lokalisere den formodede hormonkirtel. Han findissekerede insekthoveder og prøvede ekstrakter fra de forskellige organer på rejer. Resultatet, der opnåedes ved elegant og kritisk teknik, var helt sikkert: De aktive substanser kommer fra corpora cardiaca, et par små kirtellignende legemer som ligger bag insekthjernen.

Jeg har refereret dette arbejde særligt grundigt, fordi Mathias Thomsen her i sin entusiasme for det ny arbejdsfelt giver sig ud i en mere »broget« problemstilling og kommer med mere dristige konklusioner end i sine øvrige arbejder, hvor han holder sig meget nøje til sikre fakta og indiskutable deduktioner. Det var f. eks. ret tvivlsomt om det pågældende stof var et hormon, for et hormon skal virke på et bestemt funktion hos det samme dyr. Det vidste man intet om i dette tilfælde, kun at det virkede på de ret fjernt beslægtede krebsdyr, og hos krebsdyrene virkede stoffet på farveskiftet, hvilket er udelukket hos de fleste insekter, der ikke skifter farve.

Rent logisk kunne virkningen på krebsdyr have været en uspecifik effekt af et tilfældigt stof i ekstraktet. Alligevel siger Mathias Thomsen i sin konklusion at han betragter det fra insekternes corpora cardiaca ekstraherede stof som et hormon.

En sådan konklusion var helt naturlig for den mere intuitivt arbejdende Bertil Hanström, men den ligner slet ikke Mathias Thomsens mere stramme videnskabelige stil. At de begge senere viste sig at have ret er så en anden – i denne sammenhæng uvedkommende – sag. Jeg har på fornemmelsen at man her ser en langt dristigere og mere temperamentsfuld Mathias Thomsen på spil, en person, der vel nok altid var til stede, men som blev holdt i meget stramme tøjler i de øvrige arbejder.

Efter den eksperimentelt prægede debut indenfor endokrinologien koncentrerede Mathias Thomsen sig om de endokrine kirtlers morfologi hos insekter, medens Ellen Thomsen arbejdede eksperimentelt med de samme organer. I 1951 publicerede Mathias Thomsen en afhandling om Weismann's ring hos larver af tovingede insekter. Weismann's ring

er et komplekst endokrint organ, der blandt andet også indeholder de tidligere omtalte corpora cardiaca. Den grundige analyse, baseret på larver af flere arter, bidrog betydeligt til en korrekt forståelse af denne udviklede struktur.

Interessen for corpora cardiaca førte helt naturligt ind på problematikken omkring neurosekretion: Det forhold, at et sekret dannes i en nervecelle, transporteres via dennes akson til et depot, hvorfra det afgives til blodet og virker som hormon. Mathias Thomsen publicerede i 1950-erne og senere en række smukke afhandlinger, hvor det vistes at det selektivt farvede neurosekret hos forskellige insekter kan følges fra produktionsstedet i hjernen (*pars intercerebralis*) gennem cellernes aksoner ned til corpus cardiacum, og at visse fibre kan ende i en anden endokrin kirtel, corpus allatum. Sammen med Ellen Thomsen vistes også at neurosekretet kan ses i den levende hjerne, hvis man bruger mørkefeltbelysning.

Efter overflytningen til Universitetets institut for almen zoologi nåede Mathias Thomsen at få publiceret arbejder om neurosekretion hos fluer, om corpus allatums ultrastruktur og om fedtlegemets ultrastruktur, de sidste sammen med E. Thomsen.

En meget betydelig del af Mathias Thomsens arbejdsindsats i 1950-erne og 1960erne blev brugt til en revision og nyudgave af Boas' klassiske lærebog i Zoologi. Med sin meget store viden der dækkede de fleste zoologiske discipliner var Mathias Thomsen velegnet til denne opgave, som de fleste samtidige zoologer nok ville have fundet meget vanskelig. Hans strenge krav til saglighed og form, men også hans veneration overfor lærebogens oprindelige forfatter, bevirkede at der blev lagt et kæmpearbejde i denne revision, hvor alt det nye skulle med uden at rammerne helt blev sprængt. Bogen, som oprindeligt var på et bind med 733 sider, blev til tre bind med ialt ca. 1169 sider, men udvidelsen skyldtes delvis en udvidelse af den almene del, hvor nyt stof fra cellelære, økologi, evolutionslære m. v. skulle med. Der kan være forskellige meninger om hvordan en sådan revision skal gennemføres, men tilbage bliver dog at danske studenter stadig har en førsteklases lærebog i de systematiske dele af zoologien. Vanskeligere er det naturligvis med de almene dele som med nutidens rivende udvikling hurtigt forældes.

Mathias Thomsen fremstår for mig som en mand med høje idealer og meget strenge krav til sig selv, både når det gjaldt videnskabeligt arbejde og personlig fremtræden. Hans loyalitet mod sit kald viser sig gang på gang når man følger hans levnedsløb. Det er tydeligt at

han bevidst arbejdede på at holde sit institut på den høje videnskabelige standard som grundlagdes af Boas. Dette lykkedes ham også, både på det teoretiske og praktiske område. Han hævdede også med kraft ved mange lejligheder at forskningen var en ret og en pligt også ved Landbohøjskolens institutter, ikke blot undervisning og praktisk arbejde.

Dette betød imidlertid ikke at han manglede interesse for de undervisningsmæssige opgaver. Tværtimod var hans arbejde med de forskellige lærebøger et udtryk for hans loyalitet også overfor den undervisningsmæssige side af professoratet. Han mødte altid velforberedt, og forelæste formfuldendt efter en logisk og klar disposition til trods for den ret enorme undervisningsbyrde som til tider hvilede på ham.

Hans personlige fremtræden harmoniserede godt med hans videnskabelige stil og officielle udtryksmåde. De fleste husker ham vel som den stille og venlige, lidt reserverede gentleman, som hele tiden havde kontrol med sine følelser og som kun udtalte sig efter rolig og logisk argumentation med sig selv. Han fremstod for mig som en af de mest solide og retfærdige videnskabsmænd jeg har mødt. Men som antydning i det foregående fandtes der utvivlsomt også en langt mere temperamentsfuld Mathias Thomsen, der dog i de senere år sjældent kom til orde. Man kunne se det på den måde hvorpå han reagerede – og samlede sig sammen – når han blev stillet overfor noget helt absurd eller virkelig ubehageligt. Det var sikkert også denne mere temperamentsfulde Mathias Thomsen som fik ordet når han kastede sig ind i de nævnte hormonundersøgelser på rejer. Og i selskab med gode venner kunne han fuldstændig slappe af og være ikke bare venlig men fuld af godt humør og spøgefulde replikker. Med sådanne situationer in mente kan man lettere forstå at han i studietiden tilhørte den meget radikale og virksomme kreds, som foruden ham selv bestod af Ragnar Spärck, Prosper Bovien, Harald Blegvad, Kai Gram, Tage Lakjer, m.fl. og som der går mange morsomme historier om. Venskabet mellem disse studiekammerater holdt hele deres levetid.

Det er naturligt at den lærde og produktive Mathias Thomsen blev indvalgt i en lang række selskaber og modtog hædersbevisninger og ansvarsfulde hverv fra ind- og udland: Han var medlem af Finska Entomologiska Sällskapet, Entomologiska Sällskapet i Helsingfors, Societas pro Fauna et Flora Fennica Vanamo, The Academy of Zoology in India, og Kungl. Fysiografiska Sällskapet i Lund. Han var medlem af bestyrelsen for Dansk Naturhistorisk Forening 1920–1944 og dens formand 1939–44, formand for Entomologisk Forening 1930–34, medlem

af bestyrelsen for Rask-Ørsted-Fondet 1933–66 og medlem af forskningsudvalget for natur- og lægevidenskab 1965–67.

Dansk Naturhistorisk Forening dedicerede bind 118 af »Videnskabelige Meddelelser« til Mathias Thomsen i anledning af hans 60-årsdag i 1956, og Det Internationale Symposium over Neurosektion i Lenin-grad i juli 1976 dedicerede sine »Proceedings« til hans minde.

Han blev medlem af Videnskabernes Selskab i 1939 og var selskabets kasserer 1946–53. Han var kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd.

Mathias Thomsen vil blive husket for sin viden, sin videnskabelige indsats både på det anvendte og teoretiske område, og for sin indsats på det zoologiske laboratorium på Landbohøjskolen, både som lærer og leder.

Sidst men ikke mindst vil vi huske ham for hans fine menneskelige egenskaber, hvor redelighed, loyalitet og kritisk sans på en naturlig måde var forbundet med spontan venlighed, således at man altid var glad for at møde ham.

Ære være hans minde.

Publikationer af Mathias Thomsen

Stencilerede rapporter og artikler i dagspressen er ikke medtaget. Forfatteren står i taknemlighedsgæld til Br. Bejer-Petersen og N. Haarløv, som har stillet en af dem udarbejdet litteraturliste til rådighed.

- 1918 – Om bladlusenes forplantning. *Naturens Verden*, 2: 369–377.
 – Er myrerne refleksmekanismer? *Naturens Verden*, 2: 529–541.
- 1920 – Nyere undersøgelser over druelusenes (*Phylloxera vastatrix*) biologi og bekæmpelse. *Naturens Verden*, 4: 21–30.
- 1922 – Begoniathripsen. *Gartner-tidende*, 1922: 4 pp.
 – Boas, J. E. V. og M. Thomsen: Oldenborrerens optræden i Danmark i årene 1904–1919. Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Aarskrift 1922: 56–65.
- 1923 – Barkvikleren. *Gartner-tidende*, 1923: 3 pp.
 – Blodlusens optræden i Danmark med bemærkninger over nogle beslægtede arter (Foredrag ved 1. Nordiske Entomologmøde i Stockholm, 29.–30. juni 1923). *Entomologisk Tidsskrift*, Stockholm, 44: 235–236.
 – *Euthrips parvus* Moulton, ein neuer Gewächshausschädling. *Ent. Medd.*, 14: 110–119.
 – Kromosomer og køn. *Naturens Verden*, 7: 433–469.
 – Rostrup, S., og M. Thomsen: Bekæmpelse af tæger på æbletræer samt bidrag til disse tægernes biologi. *Tidsskrift for Planteavl*, 29: 395–461.
- 1924 – Blåsyrrygning i væksthuse. *Gartner-tidende*, 1924: 2 pp.
 – Anmeldelse af Boas: »Dansk Forstzoologi«, 2. udg. *Naturens Verden*, 8: 44.
- 1925 – Sex determination in *Trialeurodes vaporariorum*. *Nature*, 116: 2916.
 – Stankelbenangrebene. *Ugeskrift for Landmænd*, 1925 (27): 417–419.
 – Vintersprøjtningen i frugthaven. *Gartner-tidende*, 1925: 15. dec
- 1926 – Fra den plantepatologiske sektionens møder. Nordiske Jordbrugsforskeres kongres i Oslo. *Ugeskrift for Landmænd*, 1926: 456–457.
 – Vintersprøjtningen i frugthaven. »Haven«, 26(1): 5–7.
- 1927 – Professor J. E. V. Boas. (Notits i anledning af Boas' fratræden fra professoratet). *Naturens Verden* 11: 377–378.
 – Some observations on the biology and anatomy of a cocoonmaking Chalcid larva, *Euplectrus bicolor* Swed. *Vid. Medd. Dansk Naturh. Forening*, 84: 73–89.
 – Stankelben. *Jydsk Landbrug* (Aarhus), 1927(28): 2 pp.

- Studien über die Parthenogenese bei einigen Cocciden und Aleurodiden. Zeitschr. f. Zellforsch., 5: 1-116. (Inaug.-diss. Med dansk sammenfatning og 7 »theses«.)
 - Sofie Rostrup. (Redegørelse for S. Rostrups virke i anledning af hendes 70 års fødselsdag). Anzeiger für Schädlingkunde, 3 (9): 99-101.
 - Gram, E. og M. Thomsen: Oversigt over sygdomme hos landbrugets og havebrugets kulturplanter i 1925. Tidsskrift for Planteavl, 33: 83-152.
- 1928 - W. Johannsen. (Nekrolog). Vid. Medd. Dansk Naturh. Foren., 84: V-XI.
- Jørgensen, C. A. og M. Thomsen: Bygsorter og havreaal. Tidsskrift for Planteavl, 34: 680-691.
 - Rostrup, S. og M. Thomsen: Vort landbrugs skadedyr. 4. udgave. August Bangs Forlag, København. - Den 5. udgave i 1940 blev revideret af P. Bovien og M. Thomsen. Tysk udgave i 1931.
- 1929 - Om melanisme hos sommerfugle. Flora og Fauna (Århus), 1929 (2): 63-67.
- On the development of economic entomology in Denmark. Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Aarsskr. 1929: 139-150.
 - Sex determination in *Lecanium*. IV. Int. Congr. of Entomology, Ithaca, Aug. 1928, Vol. II: 18-24. Gottfr. Pätz, Nauenburg.
 - Zur Biologie der *Hoplocampa testudinea* Kl. (Vorläufige Mitteilung). Anzeiger für Schädlingkunde, 5 (7): 80-84.
- 1930 - *Tortrix rufomitrana*, en for Danmark ny ædelgranfjende. Dansk Skovforen. Tidsskr., 1930: 185-198.
- 1931 - Om fremkomsten af nye arvelige typer. Sjællands Stifts Landbrugstidende, 12 (4): 44-46.
- Diskussionsbidrag i anledning af I. Ludwig's artikel »Udviklingen af vort malkekvæg«. Sjællands Stifts Landbrugstidende, 12 (9): 104-105.
- 1932 - Peking-mennesket. Naturens Verden, 16: 117-136.
- Thomsen, M. og H. Wichmand: Om *Hylobius abietis* og dens bekæmpelse. Dansk Skovforen. Tidsskr., 1932: 381-420.
- 1933 - Fluebekæmpelse. Ugeskrift for Landmænd, 78 (20): 305-307.
- Sprøjtamidler til bekæmpelse af *Chermes* på ædelgran. Forstl. Forsøgs-væsen i Danmark, 13 (Beretning 108): 1-10.
 - Thomas Hunt Morgan. (Kommentar til Nobelpris-uddeling). Naturens Verden, 17: 471-473.
 - Thomsen, M. og P. Bovien: Haveplanternes skadedyr. August Bangs Forlag, København. 412 pp. Nye udgaver 1940, 1945, 1950.
 - Thomsen, M. og H. Lemche: Experimente zur Erzielung eines erblichen Melanismus bei dem Spanner *Selenia bilunaria* Esp. Biol. Centralblatt, 53: 541-560.
 - Thomsen, M. og H. Wichmand: Ueber die Giftrindenmethode und

- andere Bekämpfungsmaßnahmen gegen *Hylobius abietis*. Zeitschr. f. Pflanzenkrankheiten (Pflanzenpathologie) und Pflanzenschutz, 43: 145–167.
- 1934 – Fly control in Denmark (Preliminary report). Quart. Bull. of the Health Organ of the League of Nations, III: 303–324.
- 1935 – A comparative study of the development of the Stomoxydinae (especially *Haematobia stimulans* Meigen) with remarks on other coprophagous Muscids. Proc. Zool. Soc. London, 1935: 531–550.
- J. E. V. Boas, 1855–1935. (Nekrolog). Vid. Medd. Dansk Naturh. Foren., 98: IX–XX.
 - J. E. V. Boas. (Nekrolog). Maanedsskr. for Dyrelæger, 46: 573–579.
 - J. E. V. Boas. (Nekrolog). Naturens Verden, 19: 97–100.
 - La lutte contre les mouches au Danemark. Bull. trimestr. de l'organisation d'hygiène de la Société des Nations, 3 (10): 318–340.
 - Praktisk fluebekæmpelse i landbruget. Fyns Stifts Landbrugstidende, 29 (25): 339–341, og 29 (27): 372–374.
 - Über die Organisation der angewandten Entomologie in Dänemark. Arb. über physiol. u. angew. Entomologie aus Berlin-Dahlem, 2: 52–55.
- 1936 – Fluerne og deres bekæmpelse. 23 pp. Aarhus 1936.
- Stuefluens bekæmpelse. Universitets-almanak for Aaret 1936: 53–58.
 - Thomsen, M. og O. Hammer: The breeding media of some common flies. Bull. Ent. Res., 27: 559–587.
- 1937 – Fluerne og deres bekæmpelse. Nord. Hygiejn. Tidsskr., 18 (1): 21–41.
- Thomsen, E. og M. Thomsen: Über das Temperaturpräferendum der Larven einiger Fliegenarten. Zeitschr. vergl. Physiol., 24: 343–380.
- 1938 – Stuefluen (*Musca domestica*) og stikfluen (*Stomoxys calcitrans*). 176. Beretn. fra Forsøgs-lab. Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. København 1938. 352 pp.
- 1939 – Angreb af *Tomicus chalcographus* på unge sitkagraner, rødgraner og douglasgraner. Forstl. Forsøgsvæsen i Danmark, 15 (Beretning 136): 199–208.
- 1940 – Douglasgranbladlusen (*Chermes Cooleyi*). Dansk Skovforen. Tidsskr., 1940: 93–109.
- Sofie Rostrup in memoriam. (Nekrolog). Tidsskr. for Landøkonomi, 1940 (3): 5 pp.
 - Kai L. Henriksen, 8. Januar 1888–28. Juni 1940. (Nekrolog). Vid. Medd. Dansk Naturhist. Foren., 104: V–XII.
 - Larsen, E. Bro, og M. Thomsen: The influence of temperature on the development of some species of Diptera. Vidensk. Medd. Dansk Naturhist. Foren., 104: 1–75.
- 1941 – Professor August Brinkmann. (Nekrolog). Naturhistorisk Tidende, 5: 15–16.

- 1943 – Effect of corpus cardiacum and other insect organs on the colour change of the shrimp *Leander adspersus*. Biol. Medd. Kgl. Danske Vid. Selskab, 19: 4, pp. 1–38.
- Hormonalt og nervøst reguleret farveskifte hos dyr. Naturens Verden, 27: 339–424.
 - Insekthormoner og krebsdyrenes farveskifte. (Foredrag). Naturhistorisk Tidende, 7 (3): 41–42.
- 1945 – Nye erfaringer vedrørende bekæmpelse af fluer. Statens Husholdningsråds faglige meddelelser. Nr. 5. Maj 1945: 17–20.
- 1946 – Om fluernes hygiejniske betydning og de nyere metoder til fluebekæmpelse. Tidsskr. for Landøkonomi, 1946 (5): 274–288.
- 1949 – Kristine Bonnevie 1872–1948. (Nekrolog). Naturens Verden, 32: 273–276.
- Reactions of crustacea to insect hormones. Colloques Int. de Centre National des Recherches Scient. IV. Endocrinologie des Arthropodes, Paris, Juin 1947: 57–61.
 - Thomsen, M., N. F. Buchwald og P. Hamberg: Angreb af *Cryptococcus fagi*, *Nectria galligena* og andre parasiter på bøg i Danmark 1939–43. Det Forstlige Forsøgsvæsen i Danmark, 18 (Beretning 157): 97–326.
 - Thomsen, M., og H. Krog: *Cerambyx cerdo* L. (= *heros* Scop.) fra subboreal tid i Danmark. Vid. Medd. Dansk Naturhist. Foren., 111: 131–148.
- 1951 – (Anmeldelse) »Vort lands dyreliv skildret af danske zoologer« (Red. Bræstrup, Thorsen, E. Wesenberg-Lund). Naturens Verden, 35: 52–56.
- Weissmann's ring and related organs in larvae of Diptera. Biol. Skr. Kgl. Danske Vidensk. Selskab, Bd. 6:5, 32 pp.
- 1953 – Boas – Thomsen: Zoologi. 1. Bind. (7. omarbejdede udgave af J. E. V. Boas: Lærebog i zoologien). 262 pp. Gyldendal – København. Bind 2 (7. udg., 360 pp.) kom i 1958, Bind 3 (7. udg., 487 pp.) kom i 1961, og Bind 1 (8. udg., 325 pp.) kom i 1968.
- 1954 – Neurosection in some Hymenoptera. Biol. Skr. Kgl. Danske Vidensk. Selskab, Bd. 7:5, 24 pp.
- Observations on the morphology of neurosection in various insects (Diptera and Hymenoptera). Pubbl. Staz. Zool. Napoli, 24 Suppl., pp. 46–47.
 - Thomsen, E. og M. Thomsen: Darkfield microscopy of living neurosecretory cells. Experientia (Basel), 10: 206.
- 1957 – Adam Giede Bøving, 31. Juli 1869–16. Marts 1957. (Nekrolog). Vid. Medd. Dansk Naturhist. Foren. 119: XV–XIX.
- Nøddekriger (*Nucifraga caryocatactes* (L.)) ved Arresø. Dansk Ornithologisk Foren. Tidsskr., 51: 206.

- 1965 – The neurosecretory system of the adult *Calliphora erythrocephala*. II. Histology of the neurosecretory cells of the brain and some related structures. *Zeitschr. f. Zellforschung*, 67: 693–717.
- 1966 – Bloch, B., E. Thomsen and M. Thomsen: The neurosecretory system of the adult *Calliphora erythrocephala*. III. Electron microscopy of the medial neurosecretory cells of the brain and some adjacent cells. *Zeitschr. f. Zellforschung*, 70: 185–208.
- 1969 – The neurosecretory system of the adult *Calliphora erythrocephala*. IV. A histological study of the Corpus cardiacum and its connections with the nervous system. *Zeitschr. f. Zellforschung*, 94: 205–219.
– Thomsen, E. og M. Thomsen: Fine structure of the corpus allatum of the female *Calliphora*, with special regard to hormone formation. *Gen. and comp. Endocrinol.*, 13: Abstract 141.
- 1970 – Thomsen, E. and M. Thomsen: Fine structure of the corpus allatum of the female blow-fly *Calliphora erythrocephala*. *Zeitschr. f. Zellforschung*, 110: 40–60.
- 1974 – Thomsen, E. og M. Thomsen: Fine structure of the fat body of the female blow-fly *Calliphora erythrocephala* during the first egg-maturation cycle. *Cell Tissue Res.*, 152: 193–207.